

Poznań, 25.09.2021

dr hab. Zbigniew Wrombel prof. AMP Poznań
Instytut Jazzu
Akademia Muzyczna im. I.J.Paderewskiego
w Poznaniu

Recenzja pracy doktorskiej

Kandydat: mgr Paweł Pańta

Tytuł: *Inspiracje, interpretacje, techniki wykonawcze oraz elementy improwizacji jazzowej w utworach na kontrabas solo Andrzeja Kurylewicza, Marcina Małeckiego i opracowaniach oraz kompozycjach Pawła Pańty*

Promotor: dr hab. Ryszard Borowski,

Zleceniodawca recenzji:

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina z dnia 6 lipca 2021 na podstawie Uchwały nr 8/06/7/2021 w sprawie wyznaczenia recenzentów rozprawy doktorskiej mgr. Pawła Pańty.

Niniejszym stwierdzam, że w świetle Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust.2 pkt. 2, Rada Dyscypliny Artystycznej podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej pana mgr. Pawła Pańty.

Do wyżej wymienionego zlecenia dołączono stosowną dokumentację wraz z pracą doktorską mgr. Pawła Pańty pt. *Inspiracje, interpretacje, techniki wykonawcze oraz elementy improwizacji jazzowej w utworach na kontrabas solo Andrzeja Kurylewicza, Marcina Małeckiego i opracowaniach oraz kompozycjach Pawła Pańty*.

Elementy pracy doktorskiej otrzymałem w następujących wersjach:

W

- dzieło artystyczne na nośniku CD pt. *Paweł Pańta gra utwory Kurylewicza, Małeckiego, Ellington'a, Komedy i Pańty*
- opis dzieła artystycznego załączonego w formie papierowej oraz wersji elektronicznej na płycie CD.

Podstawowe dane o kandydacie:

Mgr Paweł Pańta jest muzykiem wszechstronnym, grającym wirtuozowsko na kontrabasie oraz gitarze basowej, poruszającym się swobodnie zarówno w stylistyce muzyki klasycznej, jak i w różnych idiomach i gatunkach jazzu. Oba te światy muzyczne fascynują go dawna, o czym świadczy jego ścieżka edukacyjna oraz artystyczna. Jego wielki talent dostrzegłem już w 1991 roku na Warsztatach Jazzowych w Puławach. Był wówczas wyróżniającym się uczestnikiem warsztatów w klasie gitary basowej i kontrabasu prowadzonej przeze mnie.

Wykształcenie:

- 01.1999 Akademia Muzyczna im. Fryderyka im. Chopina w Warszawie, w klasie kontrabasu prof. Andrzeja Mysińskiego
- 02.1999 Studium Jazzowe przy ul. Bednarskiej w klasie Zbigniewa Wegehaupta

Doświadczenia zawodowe - Edukacja

- 09.2017 Uniwersytet Muzyczny im. Fryderyka Chopina - wykładowca kontrabasu jazzowego gitary basowej, improwizacji i prowadzenie zespołów jazzowych
- 05.2005 X edycja Integracji Muzycznych w Żyrardowie - wykładowca i juror
- 05.2014
- 07.1999 Warsztaty jazzowe w Puławach - wykładowca
- 07.2000
- 10.2017 Dzień Edukacji Muzycznej PWM – prowadzenie lekcji zespołu jazzowego

Działalność artystyczna

Paweł Pańta jest muzykiem niezwykle aktywnym o ogromnym dorobku artystycznym.

Współpraca z zespołami:

- 1994 Polska Orkiestra Radiowa

- 1995 Gustav Mahler Jugendorchester
1996
- 1996 Philharmonie der Nationen
1998
- 1997 Kwintet smyczkowy I Solisti di Varsavia
- 1998 - 2002 Orkiestra kameralna Sinfonia Viva
- 2000 Zespół Janusza Bogackiego
- 2003 Kwartet Prima Vista
- 1998 Filip Wojciechowski Trio, Marcin Małecki Trio, Kwartet Roberta Majewskiego,
Kwintet Wojciecha Majewskiego, Kwartet Zbigniewa Namysłowskiego
- 1999 Andrzej Kurylewicz Trio i Wanda Warska
- 2001 Włodek Pawlik Trio
- 2005 Gary Guthman Quartet
- 2006 Wojciech Gogolewski Trio
- 2016 Janusz Strobel, Nula Stankiewicz

Współpraca z innymi artystami:

Bogdan Hołownia, Anna Serafińska, Lora Szafran, Grażyna Auguścik, Agnieszka Hekiert, Ewa Uryga, Joanna Dark, Sasha Strunin, Natalia Kukulska, Marek Napiórkowski, Marek Bałata, Janusz Szrom, Wojciech Karolak, Andrzej Olejniczak, Henryk Miśkiewicz, Krzysztof Herdzin, Łukasz Pawlik, Randy Brecker, Mikke Stern, Gregory Porter, Troy Miller, Mark Soskin, Esperanza Spalding, Matt Dusk

Wybrane premiery teatralne i operowe:

- „Wagon”, „To idzie młodość” – Teatr Współczesny
- „Tacy duzi chłopcy” – Teatr im. A. Mickiewicza w Częstochowie
- „Biała Bluzka”, „Czas nas uczy pogody” – Och-Teatr
- „Zapiski z wygnania” Teatr Polonia

„Dolores, ech ...Dolores!”, „Oskary, Oskary, czyli piosenki ze statuetką” – Teatr Rampa

„Wieczorem”, „Szukaj w snach” – Teatr Stary w Lublinie

„Absolutnie, czyli Bończyk śpiewa Młynarskiego” – Teatr Ateneum

„Zbrodnia i kara” – Warszawska Opera Kameralna

„Via Sancta”, „Kantata – Myśląc Ojczyzna” – Teatr Wielki – Opera Narodowa

Wybrana dyskografia:

- Andrzej Kurylewicz Trio
- Karol Radziwonowicz i I Solisti di Varsavia – koncert f-moll i koncert e-moll – F.Chopina
- Wanda Warska Piosenki z Piwnicy
- Włodek Pawi Trio – Anieli
- Randy Brecker, Włodek Pawlik Trio, Kalisz Philharmonic Orchestra&Adam Klocek – Night in Calisia
- Filip Wojciechowski Trio – Classic Jazz; Moments; Chopin
- Gary Guthman Quartet – Solar Eclipse
- Wojciech Gogolewski Trio – Medytacje wiejskiego listonosza jazzowego
- Janusz Strobel, Sinfonia Viva – Ślad
- Lora Szafra, Bogdan Hołownnia – Wars, Szpilman i Wasowski
- Natalia Kukulska i Marek Napiórkowski – Szukaj w snach

Producent płyt:

- Pańta Dys Szmańda play Bach Beethoven Chopin Małeczki
- Kostov, Konrad, Pańta Trio – Konwersacje
- Karolak Piano Trio – Moontag
- Agnieszka Hekiert – SoulNation

Wybrane festiwale:

- Warsaw Summer Jazz Days
- Festiwal Pianistów Jazzowych w Kaliszu
- Solidarity of Arts w Gdańsku
- Świdnickie Noce Jazzowe
- Sokołów Podlaski Zaduszki Jazzowe
- Koszyce Jazz For Sale Festival
- Europejski Festiwal Jazzowy w Atenach
- Oldenburger Promenade
- Katowice NOSPR – Wtorki Jazzowe
- Dreszer Jazz Festival
- Festiwal Muzyczny w Łańcucie
- Chopin i Jego Europa
- Festiwal w Antoninie
- Festiwal Warszawskie spotkania Muzyczne
- Freedom Jazz Festival in Łódź
- Łódź Manu Summer Jazz Days
- Jazz na Starówce
- Jazz Jamboree

- Jazz nad Odrą
- Letni Festiwal Jazzowy - Kraków

Ocena pracy doktorskiej:

Praca mgr. Pawła Pańty pt. *Inspiracje, interpretacje, techniki wykonawcze oraz elementy improwizacji jazzowej w utworach na kontrabas solo Andrzeja Kurylewicza, Marcina Małeckiego i opracowaniach oraz kompozycjach Pawła Pańty*

składa się z dwóch części:

1. Dzieła artystycznego pt. *Paweł Pańta gra utwory Kurylewicza, Małeckiego, Ellington'a, Komedy i Pańty*, dołączonego na nośniku elektronicznym CD.
2. Opisu dzieła artystycznego załączonego w formie publikacji i elektronicznej na płycie CD.

Dzieło artystyczne zostało zrealizowane w formie nagrania audio, wykonanego przez autora na kontrabasie solo bez akompaniamentu. Składa się z następujących utworów:

Andrzej Kurylewicz – *Nastroje na kontrabas solo* (1978)

1. *Misterioso*
2. *Impetuoso*
3. *Swining*
4. *Spirituoso*
5. *Sotto voce*
6. *Tranquillo*
7. *Dramatico*
8. *Kołysanka Lullaby*

Marcin Małecki – *Suita na kontrabas solo* (listopad 2007 – styczeń 2008)

9. I
10. II
11. *Slow Waltz*
12. *Bossa Nova*
13. *Allegro rubato capriccioso*
14. **Duke Ellington – *Don't Get Around Much Anymore* (1940)**
15. **Krzysztof Komeda - *Rosemary's Baby* (1967)**
16. **Paweł Pańta – *Preludium* (2004)**
17. **Paweł Pańta – *Arco Blues* (2019)**

Aranżacje: Paweł Pańta

Wykonawca: Paweł Pańta (kontrabas w stroju solowym – fis, h, e, a)

Nagrań dokonano w Studiu Realizacji Myśli Twórczych w sierpniu i wrześniu 2020

Realizacja, Mix i Mastering: Piotr Semczuk, produkcja: Paweł Pańta

Dzieło artystyczne, zgodnie z tytułem, rozpoczyna cykl ośmiu miniatur napisanych przez **Andrzeja Kurylewicza - Nastroje na kontrabas solo**. Poszczególne segmenty tej kompozycji różnią się klimatem, kolorytem, tempem oraz charakterem. Przejrzysty i niedługi zapis nutowy sugeruje, że są to utwory niezbyt skomplikowane. Jest to jednak iluzja. W rzeczywistości wykonawca musi mieć opanowany wszechstronny warsztat muzyczny i to na bardzo wysokim poziomie. Kompozytor wykorzystał tutaj szeroki wachlarz technik wykonawczych: *pizzicato*, zróżnicowane następstwa interwałów, dwudźwięki, grę we wszystkich rejestrach instrumentu, bogate środki kolorystyczne w partiach granych smyczkiem: *détache*, *staccato*, *marcato*, *sul tasto*, *sul ponticello*, *flażolety*, *puste struny*. Sporo jest też fragmentów wykonywanych odmiennymi artykulacjami *pizzicato - hammer on*, *pull - off*, *glissando*, a także efektów rytmicznych - uderzanie ołówkiem, czy drzewcem smyczka. Paweł Pańta wykonuje poszczególne części tej kompozycji niezwykle muzykalnie, realizując perfekcyjnie intencje kompozytora - zapis nutowy oraz błyskotliwe partie improwizowane.

Kolejną częścią nagranej przez doktoranta płyty CD jest **Suita na kontrabas solo Marcina Małeckiego**, napisana specjalnie dla Pawła Pańty.

Ten cykl pięciu miniatur jest stylistycznie zróżnicowany - zawiera sporo elementów muzyki współczesnej, neoklasycznej, nawiązującej chwilami do Suit wiolonczelowych J.S.Bacha oraz jazzowej - swingowego *walkingu*, czy brazylijskiej *bossa novy*. Oprócz partii ściśle zapisanych przez kompozytora możemy posłuchać wirtuozowskich fragmentów improwizowanych przez doktoranta. Szczególnie zachwyciło mnie wykonanie części czwartej suity - *Bossa nova* - z efektownymi improwizacjami w oparciu o sekwencje wcześniej wykonanych akordów.

Po *Suicie* Małeckiego rozbrzmiewają dwa standardy jazzowe - **Don't Get**

U

Around Much Anymore D. Ellingtona oraz kołysanka **Rosemary's Baby K.**

Komedy w aranżacjach P. Pańty.

Swingowy klasyk o budowie formalnej A A B A doktorant wykonał w sposób tradycyjny; z rozbudowanym wstępem na akordzie dominantowym, ekspozycją tematu z akompaniamentem harmonicznym w dwudźwiękach. Charakterystyczne *riffy* są szczególnie zaznaczone w częściach A. Chorusy improwizowanej partii solowej doktoranta świadczą o jego zmyśle melodycznym oraz inwencji twórczej, a także perfekcyjnym poczuciu czasu w muzyce.

Opracowanie słynnej kołysanki K. Komedy z filmu "Rosemary's Baby" brzmi również atrakcyjnie. Po improwizowanej introdukcji pojawia się temat w szacie harmonicznnej zbliżonej do oryginału. Podczas basowego sola P. Pańta nawiązał do fragmentu utworu "Havona" J. Pastoriusa, co również świadczy o inspiracjach.

Płytę zamykają dwa utwory autorskie doktoranta - **Preludium** oraz **Arco Blues**.

Paweł Pańta oprócz wirtuozerii i muzykalności pokazuje również talent kompozytorski.

Opis dzieła artystycznego podzielony jest na kilka przejrzystie zredagowanych segmentów. Są one następujące: streszczenie w języku angielskim (*summary*), wstęp, siedem rozdziałów, podsumowanie, bibliografia, wykaz przykładów nutowych, aneks - materiały nutowe i opis płyty - *Paweł Pańta gra utwory Kurylewicza, Małeckiego, Ellington'a, Komedy i Pańty*.

We **wstępie** autor wyraża tezę o wzajemnych inspiracjach artystycznych w muzyce, które towarzyszą nam od dawna. Przedstawia w ogólnym zarysie konspekt swojej rozprawy doktorskiej, zaznajamiając czytelnika o treści poszczególnych rozdziałów.

Rozdział I - O inspiracjach w procesie tworzenia

Inspiracje te Paweł Pańta omawia tutaj szeroko i dogłębnie, podając liczne przykłady z literatury muzycznej różnych epok i stylów. Zwraca uwagę na to, że były i są one zarówno w muzyce klasycznej, współczesnej symfonicznej, jazzie, muzyce estradowej, ludowej itd.

Wymienia tu sporo nazwisk kompozytorów, którzy inspirowali się twórczością innych artystów, nie tylko muzyków, ale także pisarzy i dramaturgów. Podaje przykłady kompozytorów i ich dzieł, będących wzorem zarówno dla innych współczesnych im twórców, jak i następców.

Są wśród nich takie wielkie nazwiska jak Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven, Ferenc Liszt, Wolfgang Amadeus Mozart, Fryderyk Chopin, Niccolò Paganini.

4

Kandydat przedstawia tu kilka trafnych cytatów wielkich twórców wskazujących na konieczność poznania kultury poprzednich pokoleń. Dotyczy to zarówno muzyki, jak i innych dziedzin sztuki.

Paweł Pańta wykazuje się dużą wiedzą na temat muzyki klasycznej, znajomością literatury muzycznej zwłaszcza w aspekcie wzajemnych inspiracji. W ciekawy sposób opisuje zjawisko przenikania różnych elementów stylistycznych na przestrzeni kilku ostatnich stuleci.

W rozdziale II - Muzyka poważna i jazz, wzajemne przenikanie i relacje - doktorant rzetelnie opisuje wpływy muzyki klasycznej i symfonicznej na jazz i zwrotne oddziaływanie elementów jazzu na muzykę tak zwaną poważną, w aspekcie historycznym. Wymienia tutaj takich wybitnych kompozytorów jak Igor Strawiński, George Gershwin, Maurycy Ravel, Claude Debussy, Paul Whiteman, Sergiusz Prokofiew. Autor wspomina tu słynne wydarzenie, które odbyło się w 1924 roku w Nowym Yorku - koncert reklamowany pod hasłem *Eksperymentowanie w muzyce nowoczesnej*. W jego programie znalazły się utwory demonstrujące obecność jazzu w różnych formach i gatunkach muzycznych, m.in. *Rhapsody in Blue*. Wśród zaproszonych wówczas gości znaleźli się wybitni artyści: Leopold Stokowski, Leopold Godowski, Jascha Heifetz, Fritz Kreisler, Sergiusz Rachmaninow, Igor Strawiński.

Bardzo ciekawie Paweł Pańta zestawia twórców łączących świat jazzu z muzyką poważną. Są to między innymi Igor Strawiński - Woody Herman (*Ebony Concerto* - 1945), Bela Bartok, Paul Hindemith, Aaron Copland - piszący utwory dedykowane legendarnemu jazzowemu klarnciście Benny Goodmanowi; George Gershwin - Gil Evans, Miles Davis (*Porgy and Bess*); Joaquín Rodrigo - Gil Evans, Miles Davis (*Sketches Of Spain* w oparciu o *Concierto de Aranjuez*)

Po obszernym opisie światowych twórców łączących jazz z muzyką klasyczną doktorant przenosi swoje dalsze rozważania na grunt polski. Podaje sporo przykładów wzajemnych inspiracji - Krzysztof Herdzin, Andrzej Jagodziński, Krzysztof Penderecki i - oczywiście wymienieni w tytule dysertacji - Andrzej Kurylewicz i Marcin Małecki.

W III rozdziale - Utwory kontrabasowe w literaturze muzycznej autor opisuje chronologicznie wybitnych solistów i kompozytorów utożsamianych z kontrabasem.

Lista twórców, wirtuozów oraz pedagogów, dzięki którym nastąpiła emancypacja tego instrumentu, jest obszerna i zawiera między innymi takie ważne nazwiska jak Domenico Dragonetti, Giovanni Bottesini, Sergiej Kusewicki, Adam Bronisław Ciechański, Tadeusz Pelczar...

W rozdziałach V-VII autor dysertacji dokonuje wnikliwej analizy poszczególnych

utworów przedstawionych na dołączonej płycie CD. Pod względem merytorycznym ta część rozprawy jest bardzo dobrze napisana, poparta licznymi przykładami nutowymi. Wykonane improwizowane partie solistyczne są rzetelnie i dokładnie spisane przez samego autora. Transkrypcje te są zamieszczone w części **Aneks - materiały nutowe**, poprzedzonej **wykazem przykładów nutowych**. Aneks zawiera zapis nutowy wszystkich utworów z tej płyty.

Autor dołączył także dość obszerną **bibliografię**, z której korzystał podczas pisania niniejszej rozprawy.

W **podsumowaniu** doktorant całościowo odnosi się do swojej dysertacji, dokonuje syntezy argumentacji dotyczącej zagadnienia inspiracji w procesie tworzenia nowych utworów i gatunków muzycznych oraz wzajemne przenikanie się muzyki poważnej i jazzowej.

Rozprawa doktorska mgr. Pawła Pańty jest merytorycznie bez zarzutu. Także narracja pracy jest prowadzona w sposób interesujący i atrakcyjny dla czytelnika. Jedyne usterki, które dostrzegłem, dotyczą drobnych językowych błędów w pisowni niektórych nazwisk. Są to tak zwane literówki, które warto poprawić.

Konkluzja.

Przedstawione przez doktoranta dzieło w postaci albumu CD pt. *Paweł Pańta gra utwory Kurylewicza, Małeckiego, Ellington'a, Komedy i Pańty* jest zrealizowane pod każdym względem perfekcyjnie. Poziom wykonawczy jest niezwykle wysoki, także jakość techniczna - czytelne brzmienie i śpiewny ton kontrabasów zasługuje na najwyższe uznanie.

Paweł Pańta zastosował tu strój solistyczny kontrabasów - *fis, h, e, a* - co jest raczej niespotykane wśród jazzmanów. Ten zabieg techniczny, spotykany niemal wyłącznie w praktyce wykonawczej klasycznej literatury kontrabasowej, pomógł jemu uzyskać bardzo klarowne brzmienie, przypominające w wysokim rejestrze wiolonczelę.

Autor dzieła jest bez wątpienia wszechstronnym kontrabasistą, świadomym interpretatorem i improwizatorem, osobowością artystyczną, która bardzo dobrze czuje się w każdej prezentowanej specjalności i stylistyce. Porusza się swobodnie zarówno po obszarach muzyki jazzowej, jak i poważnej. Doktorant posiada znakomity warsztat, umożliwiający mu doskonałe wykonanie nawet najbardziej wymagających technicznie kompozycji. A takimi są utwory na dołączonej płycie.

Cele i tezy postawione przez P. Pańtę zostały zrealizowane. Autor przedstawia kontrabas jako pełnoprawny i atrakcyjny instrument solowy, który nawet bez akompaniamentu może

W

fascynować słuchaczy i łączyć - poprzez wzajemne inspiracje - świat jazzu i muzyki poważnej.

Niniejszym stwierdzam, że doktorant wykazał się dogłębną wiedzą teoretyczną, a także umiejętnościami praktycznymi do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i spełnił wymagania art. 13 ust 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku oraz z dnia 03 października 2014 roku (Dz.U. z 2014 poz.1383) (z późniejszymi zmianami). Rozprawę doktorską pana mgr. Pawła Pańty zatytułowaną *Inspiracje, interpretacje, techniki wykonawcze oraz elementy improwizacji jazzowej w utworach na kontrabas solo Andrzeja Kurylewicza, Marcina Małeckiego i opracowaniach oraz kompozycjach Pawła Pańty* **przyjmuję bez zastrzeżeń** i wnoszę o dopuszczenie do publicznej obrony.

dr hab. Zbigniew Wrombel, prof. AMP